

Відгук
на кваліфікаційну наукову працю Ван Сіге
«НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО
ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА»,
представлену для захисту за спеціальність 025 - «Музичне
мистецтво» у галузі знань 02 - «Культура і мистецтво»

Вивчення національних традицій є процесом, котрий з різною мірою інтенсивності триває синхронно із розвитком музикознавства. Враховуючи їхнє значення у розвої світового мистецтва, а також багатоманітність і специфічність навіть «в умовах культурної глобалізації сьогодення» (с. 19), щоразу при зверненні до відповідної проблематики зумовлює виникнення нових ракурсів або, принаймні, поглиблення вже запропонованих. Тому тема виконаної Ван Сіге кваліфікаційної праці по суті, укрупнює і поглиблює підходи до національних вокальних традицій в контексті тенденцій сучасного мистецтва. Різні і вагомі ракурси цієї проблеми дисертантка обумовлює в обґрунтуванні теми, передусім диференціюючи національні та академічні вокальні традиції, «як складові, що мають свою інтонаційно-семантичну генезу, композиторські та виконавські проекції, й відповідні художні виміри та акцентуацію» (с. 19), а також, наголошуючи на необхідності застосування комплексної методології (там само).

У викладі обґрунтування також доречно наголосити на вдалій конкретизації «відмінності понять національної вокальної традиції та національної вокальної школи» (с. 21). Знімає певні питання і обґрунтування звернення до творчості Альберто Еварісто Хінастери, як представника позаєвропейської національної традиції (с. 21), яка, як вважає дисертантка, виявляє «абсолютно нове трактування ... синтезу національного та універсального... задля збереження своєї ідентичності» (с.21). Відтак запропонована тема є цілком актуальною, а рівні і напрями її вивчення чітко запрограмовані у меті і завданнях цієї праці.

Цілком логічним є виклад-огляд теоретичної основи дослідження, а

опис його методологічного апарату виявляє достатню підготовку до вирішення поставлених завдань.

Розкриваючи фундаментальну проблему національної традиції та вокального мистецтва у фокусі сучасного музикознавства (Розділ 1), дисертантка звертає увагу на потребу створення «певного роду методики музикологічного аналізу національної специфіки явищ вокального мистецтва» (с. 28) і, очевидно, для цього прагне чітко виокремити всі існуючі напрями вивчення проблематики такого роду та вказує на необхідність понятійно-термінологічної уніфікації (с. 31). Приваблює критичний і об'єктивний підхід до осмислення поняття «національна школа», внаслідок чого є мотивованим наполягання «на узагальненій педагогічній характеристиці поняття «вокальна школа»» (с. 34). Надзвичайно важливими є введені у наукову базу міркування дисертантки про «зворотню широкому процесу культурної глобалізації тенденцію, коли національні культури чинять спротив загальній універсалізації, що в певних умовах може загрожувати «стиранню» національної специфіки культури, може спричинити своєрідне «забуття» національного світосприйняття та світобачення, як і, власне, самої «національної картини» світу» (с. 37).

Розглядаючи академічні європейські вокальні школи – італійську, французьку, німецьку – як осередки національних вокальних традицій (1.2), дисертантка підводить до констатації «об'єднання національних вокальних культур в єдину загальноєвропейську (а у зв'язку з сучасними процесами глобалізації в загальносвітову) вокальну культуру» (с. 54).

Відтак, несподіваний при ознайомленні зі змістом пункт «Китайська вокальна музика в українському музикознавстві: системні приклади дослідження національної вокальної традиції» (1.2) виявився цілком логічним і необхідним, тим більше, що він розкривається в контексті міжкультурного діалогу в Україні. Очевидним є прагнення зрозуміти шлях до введення молодих китайських вокалістів в європейську традицію у зв'язку із «етнослуховим сприйняттям та специфічним артикуляційним режимом» (с.

64). І саме у цьому контексті розкрито причину відмови від китайського музичного матеріалу для дослідження (с. 65).

У другому розділі «Національна традиція як складова сучасного вокального мистецтва: український вимір європейського досвіду» варто звернути увагу на декілька аспектів. Важливість етнічної складової настільки є значущою для системи мислення дисертантки, що ця основа дозволила ввести огляд принципів типізації в межах традиції у методологію праці. Через осмислення ментальності, специфічних вокальних особливостей та поняття «картина світу» за концепцією дисертаційного дослідження І. Ромашок, здійснено підхід до українського вокального мистецтва як системи, причому виявлено важливе розуміння взаємодії історичних та географічних (регіональних) факторів, а також окреслено значення педагогіки в цьому процесі.

Для осмислення специфіки впливу національних особливостей на виконання дисертантка також звертається до вивчення праць, у яких заторкується українська фонетика. В підсумку дослідниця констатує те, що «... вивчення національних традицій саме у виконавському аспекті (як щодо інструментальної, та і до вокальної музики) практично не представлено у сучасній музикології і потребує окремої уваги» (с. 115).

Закономірні підсумки після вивчення цього матеріалу представлено дослідницею у висновках до другого розділу. Дисертантка констатує комплексність поняття «національна вокальна традиція» (с. 130), а також функціонування поняття «вокальна школа» у системі національної культури, так і в більш локальних контекстах - регіональному та особистісному (с.131). Але важливішою є теза про те, що «*українська співоча школа* є унікальною етнокультурною системою із власною національною ідентичністю, що характеризується постійним самооновленням, інтеграцією та зростаючим міжнародним авторитетом...» (с. 131)

Присвячуючи завершуючий розділ творчості аргентинського композитора і починаючи її вивчення із жанрово-стильового аспекту,

дисертантка досить докладно висвітлює його біографію і етапи творчості. На цьому етапі влучним і своєчасним є висновок про специфіку національного підґрунтя, до певної міри співзвучного українській: воно «зумовлене синтетичною природою латиноамериканської культури, в просторі якої співіснують звукові реалії минулих етнокультурних музичних традицій» (с. 139). Тому, виявляючи їх елементи і принципи у вокальній творчості композитора та у виконанні його музики, дисертантка здійснює свої судження із позицій практикуючого вокаліста. Ця сфера настільки близька дослідниці, що вона простежує такі важливі нюанси, як «драматичність звукообразу» чи «імпровізаційний вокаліз» (с. 167) і навіть ментальні відмінності (наприклад, у фразі («несподівану з боку чоловіків ніжність та чуттєвість» у чоловічому виконанні (с. 168)).

Здійснені підсумовуючі висновки розкривають сутність поставлених завдань у повному обсязі. Особливо заслуговує уваги формулювання про «підкреслено національний «профіль» музично-культурного ландшафту певної країни» (с. 177), який створюється шляхом застосування мовно-інтонаційних, жанрово-стильових та змістовно-концептуальних якостей. А отже, глобалізація у музичній сфері щоразу буде наштовхуватись на непоборні перепони, поки існуватимуть вказані чинники.

У процесі вивчення цієї роботи виникло кілька запитань і рекомендацій.

Зокрема, Ви стверджуєте, що вперше обґрунтовано розуміння національних традицій як складової сучасного вокального виконавства. Чи не змінилася така Ваша позиція на етапі підготовки праці до захисту?

Наступне запитання. Чи могли б ви конкретизувати, у чому полягає методологія аналізу проявів дії національної традиції як складової сучасного вокального мистецтва.

В загальному контексті дослідження, беручи до уваги логічність і комплексність методології та аргументації, представлених у дисертації, хотілося б прояснити, які національні традиції китайського вокального

мистецтва увійшли в якості компонента в сучасну світову вокальну культуру.

Також дозволю собі висловити рекомендацію, яке необхідно врахувати у подальшій науковій діяльності, - необхідність відмовитися від детальних тривалих переказів змісту наукових праць і виявлення більшої самостійності в осмисленні їх положень.

Отже, дисертація Ван Сіге «Національні традиції як складова сучасного вокального мистецтва», представлена для захисту за спеціальністю 025 - «Музичне мистецтво» у галузі знань 02 - «Культура і мистецтво», є завершеним, самостійним і актуальним науковим дослідженням. Вільне володіння матеріалом та орієнтація у теоретичній основі наукового пошуку є вагомим тому підтвердженням дотримання Ван Сіге академічної доброчесності.

Текст дисертації відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація та наукові публікації Ван Сіге, в яких висвітлено наукові результати здійсненого нею дослідження, виконано на належному науковому рівні. Ван Сіге оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань та умінь, необхідних для виконання дослідження пошукуваного рівня.

Тому вважаю, що дисертація на тему «Національні традиції як складова сучасного вокального мистецтва» відповідає вимогам, що висуваються до робіт за спеціальністю 025 - «Музичне мистецтво» у галузі знань 02 - «Культура і мистецтво», є завершеним, самостійним і актуальним науковим дослідженням, а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за відповідною спеціальністю.

Опонент, кандидат мистецтвознавства,
професор, завідувач кафедри методики
музичного ви ховання та диригування
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Любов Серганюк